

Verslag De Tol 2025

Korte geschiedenis en beschrijving van het gebied.

Voor de aanleg van Leidsche Rijn was het gebied ter hoogte van de Lage Themaat een agrarisch gebied met weilanden en enkele boomgaarden. Na de annexatie van Vleuten en De Meern is een hele nieuwe stad ontwikkeld tussen de Leidsche Rijn en de A2. Thema's bij de ontwikkeling waren o.a. 'wonen aan het water' en 'wonen in de natuur' als uniek verkoop argument. In het onderzoeksgebied heeft de projectontwikkelaar gekozen voor het thema 'waterpartijen en natuur'. De meeste wegbermen, slootkanten en 'legakkers' zijn bij de ontwikkeling van deze wijk aangelegd.

Een aantal hiervan wordt als natuur beheerd door de Stichting Landschapsbeheer Vleuten De Meern. Gebied 8.4 door de gemeente Utrecht, zie kaart 1.

De legakkers zijn vrij vochtig en schraal. Sommige soorten zijn ingezaaid. De vegetatie is zo'n 15 jaar stabiel. Sommige delen worden 1 keer per jaar gemaaid, andere 2 keer.

Kaart 1 De Tol. Ligging van de onderzochte gebieden.

Onderzoeksvragen van de gemeente.

Waar groeien de volgende aandachtsoorten en nemen deze toe of af?

Gewenste aandachtsoorten: Bevertjes, Bijenorchis, Brede wespenorchis, Donzige klit, Echte koekoeksbloem, Gewone agrimonie, Gewone dotterbloem, Gewone margriet, Goudhaver, Grote boterbloem, Grote keverorchis, Grote ratelaar, Grote tijm, Heelblaadjes, Heggendoornzaad, Holpijp, Jakobskruid, Kale jonker, Kamgras, Kruisbladgentiaan, Moerasspirea, Moeraswespenorchis, Moesdistel, Rietorchis, Ruige leeuwentand, Veldlathyrus, Vierzadige wikke, Wilde marjolein.

Ongewenste aandachtsoorten: Braam, Dwergmispel, Heermoes, Klimop, Pitrus, Rode kornoelje.

Waarnemingen.

In 2013 is De Tol geïnventariseerd op 29 juni.

In 2015 op 14 juni.

In 2017 op verschillende data: 25 juni (gebieden 5, 6 en 7), 1 juli (gebieden 2, 3 en 4), 4 juli (gebieden 8.1 en 8.2), en 6 juli (8.4).

In 2019 zijn de gebieden 1 t/m 5 op 23 juni geïnventariseerd en de gebieden 6 t/m 8.2 op 29 juni. De gebieden 8.4 en 8.5 zijn in 2019 niet bekeken.

In 2021 hadden we drie dagen nodig om De Tol te inventariseren: 19 juni de gebieden 1, 2, 4 en 5, 26 juni de gebieden 3, 6 en 7.1, 4 juli de gebieden 7.2, en 8.

In 2023 zijn de gebieden 1, 2 en 3.1 geïnventariseerd op 1 juli. De gebieden 3.2, 4.1, 4.2, en 5, op 4 juli. De gebieden 6, 7 en 8 op 9 juli.

Dit jaar, 2025, zijn de gebieden 1, 2, 3.2 geïnventariseerd op 6 juli. De gebieden 4, 5, 6, 7, 8.1 en 8.2 op 13 juli. De gebieden 3.1 en 8.4 op 17 juli.

Algemene opmerkingen

Iedere twee jaar gaan we rond dezelfde tijd dit gebied inventariseren. De ene keer is het vroeg in het voorjaar al warm, de andere keer pas laat in het voorjaar. Het voorjaar van 2021 was nat en koud.

In 2017 waren de meeste Rietorchissen al uitgebloeid. In 2019 waren de Rietorchissen en Grote keverorchissen volop in bloei. Terwijl in 2021, de Rietorchissen vol in bloei stonden en de Moeraswespenorchissen net in bloei kwamen. De Grote keverorchissen waren al gedeeltelijk uitgebloeid.

In 2023 waren de meeste Grote keverorchissen uitgebloeid, maar nog goed herkenbaar.

In 2025 waren de Grote keverorchis, de Rietorchis en de Moeraswespenorchis uitgebloeid. Hierdoor zal de abundantie te laag ingeschat zijn.

De abundantie van bomen en struiken wordt alleen genoteerd wanneer het opslag is.

In de tabellen worden de abundantie van de aandachtsoorten vermeld. In de laatste kolom wordt de verandering van de abundantie weergegeven.

In de kaartjes staan de groeiplaatsen aangegeven van een aantal aandachtsoorten met het nummer in dat in de tabel staat.

Gebied 1

Gebied 1 wordt sinds 2017 door de plantenwerkgroep

geïnventariseerd. In 2017 was het gedeelte waar geen Rietorchissen groeiden, al gemaaid.

In 2019, 2021 en 2023 was het hele gebied nog niet gemaaid. Dit jaar was op 6 juli het lage, natte gedeelte waar de meeste orchideeën groeien, nog niet gemaaid. Het drogere gedeelte was al wel enkele weken daarvoor gemaaid, zie afbeelding 1.

In 2025 zijn twaalf gewenste aandachtsoorten gevonden, drie meer dan in 2023.

De abundantie van de meeste gewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven. Alleen het aantal waarnemingen van de Rietorchis is afgenomen. De Rietorchis was al uitgebloeid op 6 juli, waardoor deze minder opviel dan in de andere jaren.

Het totaal aantal waargenomen soorten is gelijk met 2023.

Afbeelding 1 De Tol gebied 1 gedeeltelijk gemaaid. In de niet gemaaide delen groeiden Rietorchis en Bosorchis.

Tabel 1 Aandachtsoorten gebied 1						
Gewenste aandachtsoorten	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
36 Bosorchis	x	x	s 2		o ca. 10	?
4 Brede wespenorchis	r 8			r 6	s 1	G
5 Donzige klit		r		r 4	r 3	G
6 Echte koekoeksbloem			r		r 4	WA
9 Margriet		lf	o		s 3	WA
10 Goudhaver	a		lf	f	lf	G
13 Grote ratelaar	a	c	c	la	la	G
16 Heggendoornzaad		o	lf			V
18 Jakobskruid		r	o	o	r	G
20 Kamgras	a	f	la	f	a	T
22 Moerasspirea		r	r	r		V
25 Rietorchis	o 14	lf 56	lf	lf ca. 60	lf ca. 30	A
27 Veldlathyrus		lf	s	o	lf	G
28 Vierzadige wikke		lf	lf		lf	WA
Ongewenste aandachtsoorten						
30 Braam		s	r			V
32 Heermoes	x		lf			V
33 Klimop					x	N
34 Pitrus		x	r			V
35 Rode kornoelje			s	s	r	G
Totaal aantal waargenomen soorten	22	55	73	68	68	
G=gelijk gebleven T=toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weert aanwezig N=nieuw						

De Tol gebied 1

Kaart 2 De Tol gebied 1 groeiplaats van een aantal aandachtsoorten.

Samenvatting en overwegingen

Het beheer lijkt te zorgen voor een stabiele vegetatie waarin de aandachtsoorten zich goed kunnen handhaven en de abundantie van de ongewenste soorten laag blijft.

Gebied 2

Gebied 2 was enkele weken voor de inventarisatie gemaaid op een paar stukjes na. Op de niet gemaaide stukjes groeiden exemplaren van Donzige klit. Ook op het gemaaide gedeelten waren resten van Donzige klit te zien, zie

afbeelding 2 en kaart 3. Deze groeien waarschijnlijk wel weer uit. In 2025 zijn zes gewenste aandachtsoorten aangetroffen, twee minder dan in 2023.

Van vijf gewenste aandachtsoorten is de abundantie ongeveer gelijk gebleven (G), Brede wespenorchis, Donzige klit, Goudhaver, Grote ratelaar en Kamgras. Het totaal aantal gevonden soorten is ongeveer gelijk aan die in 2023.

Tabel 2 Aandachtsoorten De Tol gebied 2								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
4 Brede wespenorchis			r	r 8	o	r 5	s 1	G
5 Donzige klit		lf	lf 70+	lf	o 12	o 15	o 16	G
7 Gewone agrimonie			s		r	la		V
9 Gewone margriet	x				lf	r		V
10 Goudhaver		c	x	c	la	f	lf	G
13 Grote ratelaar	x				o	o	r	G
18 Jakobskruid			s		r			
20 Kamgras	x	lf	x	f	a	f	lf	G
25 Rietorchis	x							
27 Veldlathyrus	x							
28 Vierzadige wikke		lf	o	lf	lf	la	lf	G
Ongewenste aandachtsoorten								
32 Heermoes			x		lf			V
Totaal aantal gevonden soorten	38	27	34	36	59	54	57	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

Samenvatting en overwegingen

Dat twee gewenste aandachtsoorten niet waargenomen zijn komt waarschijnlijk omdat na het maaien geïnventariseerd is. De ontwikkeling van Donzige klit moet in de gaten gehouden worden.

Afbeelding 2 De Tol gebied 2. Gemaaid op een paar plukken na waar Donzige klit groeit.

Kaart 3 De Tol gebied 2
groeiplaatsen van enkele
aandachtsoorten.

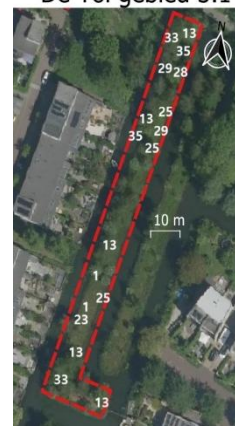
Gebieden 3.1 en 3.2

Beide gebieden zijn na de inventarisatie gemaaid.

Gebied 3.1

Tabel 3 Aandachtsoorten De Tol gebied 3.1								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
1 Bevertjes	x	o	lf	lf	lf	lf	lf	G
3 Aardbei		s		r	lf	la	r	A
4 Brede wespenorchis			s		s 3	r 6		V
7 Gewone agrimonie				r				
8 Gewone dotterbloem				s				
10 Goudhaver				s	s			
12 Grote keverorchis	x	o		r 3	o 16	lf >40		V
13 Grote ratelaar	x	ld	lc	ld	lc	f	la	T
14 Grote tijm	x	lf	o	r		o 8		V
18 Jakobskruid	x	o	o	lf	lf	o	lf	G
19 Kale jonker	x	r	r		s			
20 Kamgras		o		r	lf	lf	lf	G
21 Kruisbladgentiaan		r						
22 Moeraspirea		o					r	WA
23 Moeraswespenorchis	x	lf	lf	la >25	lf	lf >50	lf 33	A
25 Rietorchis	x	lf	lf	f > 40	lf >50	lf >50	r 9	A
28 Vierzadige wikke + slanke	x	o		la		s	0	T
29 Wilde marjolein	x	o	o	la	lc	lc	lc	G
Ongewenste aandachtsoorten								
30 Braam			r	lf	r		s	WA
31 Dwergmispel spec.	x		lf	f	o	o	lf	T
32 Heermoes	x		lf	lf	lf	x	lf	G
33 Klimop	x	s	lc	lf	c	c	c	G
34 Pitrus	x				s	x		
35 Rode kornoelje	x	la	lc	la	lc	o	lc	G
Totaal aantal gevonden soorten	52	57	80	86	82	83	73	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

De Tol gebied 3.1

Kaart 4 De Tol gebied 3.1
Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten.

Er zijn tien gewenste aandachtsoorten gevonden, drie minder dan in 2023. Grote keverorchis was al afgestorven. Over wel of niet voorkomen kan daarom niets gezegd worden.

De abundantie van drie gewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven, (G). De abundantie van Vierzadige wikke is toegenomen, (T).

De abundantie van Rietorchis en Moeraswespenorchis is waarschijnlijk schijnbaar afgenomen, maar deze waren uitgebloeid waardoor deze soorten niet opvielen (A).

De abundantie van drie ongewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven (G).

In 3.1 staan veel bomen. De bomen hebben we niet in tabel 7 genoteerd, alleen opslag hebben we in de totaal tabellen verwerkt. De bomen geven veel schaduw. De paar exemplaren van de Hartbladige els geven zoveel opslag dat in het hele gebied de opslag van deze soort overheerst.

Het deel waar Bevertjes en Moeraswespenorchis groeien is veel lichter omdat hier vrijwel geen bomen groeien. Ook hier is de opslag van Hartbladige els dominant.

Op het dwarse stukje aan het eind van 3.1 was alle vegetatie weggehaald. De grond was vrijwel kaal en op het eind stond nog wat Grote ratelaar, een vlinderstruik en wat riet.

Het totaal aantal gevonden soorten is tien minder dan in 2023.

Samenvatting en overwegingen

Het beheer zorgt voor een stabiele vegetatie, maar de opslag van Hartbladige els, Rode kornoelje en de Dwergmispel moeten in toom gehouden worden evenals bomen die groot zijn. De grote Hartbladige elzen geven zoveel zaad, dat de opslag moeilijk in toom te houden is.

Gebied 3.2

Tabel 4 Aandachtsoorten De Tol gebied 3.2								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
1 Bevertjes	x						s	WA
8 Gewone dotterbloem				s				
10 Goudhaver			o	s	lf	o	o	G
12 Grote keverorchis	x			s	r 10			
13 Grote ratelaar	x	ld	a	a	ld	f	la	T
14 Grote tijm	x							
15 Heelblaadjes						s		V
18 Jakobskruid	x	s	o	o	o	o	o	G
19 Kale jonker	x		s	x		s	s	G
20 Kamgras		o	s	o	lf	f	s	A
22 Moerasspirea		o	la	o	la	la	o	A
23 Moeraswespenorchis	x		la	la	la >500	lc >500	lc >500	G
25 Rietorchis	x	ld	lf	o	lf >50	lf ca. 35	o 11	A
28 Vierzadige wikke + slanke	x		o		o	o		V
29 Wilde marjolein	x			s		s	s	G
Ongewenste aandachtsoorten								
30 Braam					o	s	r	G
31 Dwergmispel spec.	x	s	s	r	lf	lf	lf	G
32 Heermoes					r	r		V
33 Klimop	x		s	r	r	la	la	T
34 Pitrus	x	r	s	x	o	r		WA
35 Rode kornoelje	x	r	o	o	o	lf	lf	G
37 Hartbladige els						lc	lc	G
Totaal aantal gevonden soorten	52	48	54	72	82	85	68	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

In 2025 zijn tien gewenste aandachtsoorten gevonden, één minder dan in 2023. De abundantie van vijf is min of meer gelijk gebleven, (G). Bevertjes zijn weer gevonden, (WA). Heelblaadjes en Vierzadige wikke zijn dit jaar niet waargenomen (V).

Op kaart 5 zijn de groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten weergegeven. In het wit omliggende gedeelte was Moeraswespenorchis dominant samen met Hartbladige els. Deze laatste soort wordt erg overheersend.

De abundantie van vijf ongewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven (G), alleen die van Klimop is toegenomen (T).

Samenvatting en overwegingen

Het beheer heeft een positieve invloed op een groot aantal gewenste aandachtsoorten, maar Dwergmispel, Braam, Rode kornoelje en Hartbladige els moeten blijvend bestreden worden. Vooral de Hartbladige els wordt een probleem.

Afbeelding 3 De Tol gebied 4.1 Hooiland, rechts en gebied 4.2 rietland, links.

Kaart 5 De Tol gebied 3.2. Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten.

Gebied 4

Gebied 4 bestaat uit twee ecologisch verschillende gebieden: een droog deel hooiland (4.1), waarvan een klein deel al gemaaid was (zie afbeelding 3) en een langzaam oplopende, natte oever, rietland (4.2).

Gebied 4.1 hooiland

In 2017 was op 1 juli het grootste deel van 4.1 al gemaaid. In 2023, was gebied 4.1

volledig gemaaid op een paar vierkante meter na, dat recent was ingezaaid met een bloemenmengsel. Dit jaar was alleen een gedeelte aan de oostkant gemaaid, zie afbeelding 3.

Dit jaar zijn zes

gewenste aandachtsoorten

waargenomen, één

minder dan in 2021. Holpijp is voor het eerst gevonden in dit gebied (N). Vierzadige wikke is dit jaar niet waargenomen. De abundantie is bij vier aandachtsoorten min of meer gelijk gebleven. Het totaal aantal gevonden soorten is minder dan in 2021.

Kaart 6 De Tol gebied 4.1. Groeiplaatsen van enkele aandachtsoorten.

Tabel 5 Aandachtsoorten De Tol gebied 4.1 hooiland

Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	Trend
8 Gewone dotterbloem	x						
9 Margriet	x				r		V
10 Goudhaver	x	la	f		a	a	G
13 Grote ratelaar	x	lf	c	a	c	a	T
17 Holpijp						s	N
20 Kamgras	x	lf	f	o	a	a	G
22 Moerasspirea					s	s	G
25 Rietorchis	x						
27 Veldlathyrus				r	lf	lf	G
28 Vierzadige wikke + slanke	x	o	lf	f	lf		V
Ongewenste aandachtsoorten							
34 Pitrus					o		V
Totaal aantal gevonden soorten	39	19	29	30	48	37	

G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw

Gebied 4.2 rietland

In 2025 zijn evenveel gewenste aandachtsoorten gevonden als in 2021 en 2023. Van vier gewenste aandachtsoorten is de abundantie min of meer toegenomen(T). Het aantal exemplaren van Rietorchis, Vierzadige wikke en

Tabel 6 Aandachtsoorten De Tol gebied 4.2 rietland								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
8 Gewone dotterbloem	x	lf	lc	lf	lc	la	la	G
9 Margriet	x	s	s					
10 Goudhaver	x		lf		lf			
11 Grote boterbloem	x					r 3	lf >20	T
13 Grote ratelaar	x	la	lc	a	la	lf	la	T
20 Kamgras	x	lf	lf	o	f	x	la	T
22 Moerasspirea		lf	lf	f	la	lf	la	T
23 Moeraswespenorchis			r 6			o 17	s 2	A
25 Rietorchis	x	lf	lf 31	f	f 100+	lf ca.30	o 12	A
27 Veldlathyrus			lc	ld	la	o	lf	G
28 Vierzadige wikke + slanke	x		la	o	lf	o	s	A
Ongewenste aandachtsoorten								
32 Heermoes	x	o	lc	a	f	a	x	?
34 Pitrus	x	o	lf	o	lf	x	x	?
Totaal aantal gevonden soorten	39	22	41	36	46	34	35	

G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw

Moeraswespenorchis is afgenomen (A), maar dit kan komen doordat deze al uitgebloeid waren. De abundantie van twee gewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven (G).

De abundantie van de twee ongewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven (G).

Het totaal aantal gevonden soorten is vrijwel gelijk aan die van 2023.

Samenvatting en overwegingen

Van het ingezaaide bloemenmengsel in het hooiland werd niets teruggevonden.

Het Riet in het hogere gedeelte van het rietland was minder dan voorgaande jaren en vier gewenste aandachtsoorten zijn toegenomen. De vegetatie is vrij stabiel.

Afbeelding 4 De Tol gebied 5. Al enkele weken voor de inventarisatie gemaaid.

Gebied 5

Gebied 5 was dit jaar al enkele weken voor de inventarisatie gemaaid, zie afbeelding 4.

Vorige jaren stond het Riet wel 2 meter hoog.

Er zijn vijf gewenste aandachtsoorten waargenomen, vier minder dan in 2023. Echte koekoeksbloem, Jakobskruid, Kamgras en Vierzadige wikke zijn dit jaar niet gevonden.

Het totaal aantal waargenomen soorten is veel minder dan in 2023 waarschijnlijk omdat na het maaien geïnventariseerd is.

Kaart 7 De Tol gebied 4.2 Rietland. Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten

Kaart 8 De Tol gebied 5. Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten

Samenvatting en overwegingen

De grote daling in het totaal aantal waargenomen soorten komt waarschijnlijk doordat de inventarisatie na het maaien was. Dat geldt ook voor de drie gewenste aandachtsoorten die dit jaar niet gevonden waren.

Voor het terugdringen van het Riet is vroeger maaien waarschijnlijk wel goed.

Tabel 7 Aandachtsoorten De Tol gebied 5									
Gewenste aandachtsoorten		2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
4	Brede wespenorchis			s					
6	Echte koekoeksbloem						r 5		V
8	Gewone dotterbloem	x	s	s	r	r	s	lf	T
12	Goudhaver	x	lf	lc	lf	lf	lf	lf	G
13	Grote ratelaar			o	o	lf	lf	lf	G
18	Jakobskruid					s	r		V
20	Kamgras	x	lf	x		lf	o		V
22	Moerasspirea		s	r	r	lf		lf	WA
25	Rietorchis			s		s 1			
27	Veldlathyrus	x	o	lf	o	o	lf	lf	G
28	Vierzadige wikke	x	r	s	o	lf	o		V
Ongewenste aandachtsoorten									
32	Heermoes		lf			x	x	o	G
34	Pitrus	x	r	s	lf	lf	o	r	G
Totaal aantal waargenomen soorten		48	51	55	48	78	67	44	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw									

Gebied 6

Gebied 6 was ook enkele weken voor de inventarisatie gemaaid. In 2025 zijn slechts vijf gewenste aandachtsoorten gevonden, twee minder dan in 2023. Rietorchis is voor het eerst aangetroffen. De abundantie van twee soorten is min of meer gelijk gebleven (G). Vier gewenste aandachtsoorten zijn niet gevonden (V). De abundantie van Riet is van ld naar la gegaan. Dit verschil in abundantie kan komen doordat er al gemaaid was.

Het totaal aantal waargenomen soorten is min of meer gelijk.

Kaart 9 De Tol gebied 6. Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten

Samenvatting en overwegingen

Dat vier gewenste aandachtsoorten niet zijn waargenomen kan ook liggen aan de inventarisatie na het maaien. Voor het terugdringen van het Riet is vroeger maaien waarschijnlijk wel goed.

Gebied 7

De deelgebieden 7.1 en 7.2 zijn legakkers die bij de aanleg van de woonwijk langs de Smalle Themaat zijn aangelegd. Beide gebieden waren nog niet gemaaid.

Tabel 8 Aandachtsoorten gebied 6									
Gewenste aandachtsoorten		2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
4	Brede wespenorchis			s	s	0 14		lf	WA
5	Donzige klit			s					
8	Gewone dotterbloem	s							
10	Goudhaver	x	lf	la	lf	x	r		V
13	Grote ratelaar		lf	o	lf	la	lf	la	G
16	Holpijp		lf			s			
18	Jakobskruid				s		s	lf	WA
20	Kamgras	x	lf		r	lf	r		V
22	Moerasspirea		r	o	o	lf	lf	lf	G
25	Rietorchis							s	N
27	Veldlathyrus	x	o	r	lf	lf	lf		V
28	Vierzadige wikke	x	lf	s	o	lf	lf		V
Ongewenste aandachtsoorten									
30	Braam		ld	la		lf	o	lf	G
32	Heermoes		lf		lf			lf	WA
34	Pitrus	x	r	s	lf		s		V
35	Rode kornoelje							s	N
totaal aantal waargenomen soorten		48	58	51	56	57	58	53	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw									

Gebied 7.1

Van de gewenste aandachtsoorten zijn twaalf in 2025 aangetroffen, evenveel als in 2023. De abundantie van twee soorten is min of meer gelijk gebleven (G). De abundantie van Heggendoornzaad is toegenomen (T). De abundantie van zes soorten is afgenomen (A).

De abundantie van de twee ongewenste aandachtsoorten is gelijk gebleven (G). Heermoes en Rode kornoelje zijn weer waargenomen (WA). Het totaal aantal soorten is min of meer gelijk. Op kaart 10 zijn met een wit lijntje drie groeiplaatsen (A, B en C) van een aantal aandachtsoorten aangegeven zonder nummers. In gebied A kwamen de aandachtsoorten Goudhaver, Heelblaadjes, Jakobs kruiskruid, Kamgras, Moerasspirea, Heermoes en Pitrus voor. In gebied B

Afbeelding 5 De Tol gebied 7.1

kwamen Kale jonker, Moerasspirea, Rietorchis en Braam voor. In gebied **C** groeiden Jakobs kruiskruid, Kale jonker, Rietorchis, Veldlathyrus en Dwergmispel en veel exemplaren van Heggendoornzaad en Rode kornoelje. Grote ratelaar en Moerasspirea werden in het hele gebied veel waargenomen. Het totaal aantal gevonden soorten is min of meer gelijk aan 2023.

Tabel 9 Aandachtsoorten De Tol gebied 7.1								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
4 Brede wespenorchis				s	s 3	r 5		V
5 Donzige klit		s	s					
6 Echte koekoeksbloem		r		r	f		s	WA
8 Gewone dotterbloem		r						
9 Gewone margriet	x	lf	r	lf	lf	a	o	A
10 Goudhaver	x	lf	r	lf	o	lf	o	A
13 Grote ratelaar	x	ld	c	c	la	lf	ld	T
15 Heelblaadjes						r	r	G
16 Heggendoornzaad			s			r 4	o	T
17 Holpijp	x	lf	lc	la	lc	lf		V
18 Jakobskruiskruid	x	o	lf	lf	lf	f	r	A
19 Kale jonker	x	lf	lf	lf	lf	lf	o	A
20 Kamgras	x	lf	o	lf	lf	lf	r	A
22 Moerasspirea	x	r	lf	lf	lf	la/ld?	f	A
23 Moeraswespenorchis				r 4				
25 Rietorchis	x	lf	lf	lf 130	lf 300+	lf>100	lf	G?
27 Veldlathyrus	x	o	lf		s		r	WA
28 Vierzadige wikke	x		s					
Ongewenste aandachtsoorten								
30 Braam		r	o	r	o	r	x	?
Heermoes					lf		o	WA
34 Pitrus		r	la	x	lf	o	x	?
35 Rode kornoelje		o	s	o			x	WA
totaal aantal waargenomen soorten	70	57	62	65	72	69	63	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

Samenvatting Het aantal gewenste aandachtsoorten is gelijk gebleven, maar de abundantie van zes gewenste aandachtsoorten is achteruit gegaan.

Afbeelding 6 De Tol gebied 7.2. Het hoge Riet halverwege de legakker is op de foto te zien.

Kaart 10 De Tol gebieden 7.1 en 7.2. Groeiplaatsen van enkele aandachtsoorten

Gebied 7.2

In 2025 zijn elf gewenste aandachtsoorten gevonden, twee minder dan in 2023. Van acht soorten is de abundantie min of meer gelijk gebleven (G). Veldlathyrus is weer opnieuw gevonden (WA). Vier ongewenste soorten zijn in 2025 aangetroffen. Riet is halverwege de legakker zeer dominant, zie **D** in kaart 10. Het totaal aantal soorten is min of meer gelijk aan 2023.

Tabel 10 Aandachtsoorten De Tol gebied 7.2								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	Trend
2 Bijenorchis			s					
4 Brede wespenorchis	x	r	lf	f	lf	lf	o	G
8 Gewone dotterbloem					s			
9 Margriet	x			r				
10 Goudhaver	x					s		V
13 Grote ratelaar	x	ld	lc	c	a	la	c	T
15 Heelblaadjes			r			x		V
16 Heggendoorzaad			o	lf	lf	o	lf	G
17 Holpijp	x	lf	lc	la	la	lf	lf	G
18 Jakobskruid	x		r	f	lf	f	r	A
19 Kale jonker	x	o	r	o	lf	o	r 9	G
20 Kamgras	x		la	f	lf	lf	lf	G
22 Moerasspirea	x		r	o	r	lf	lf	G
23 Moeraswespenorchis			o 16	lf 40	lf	lf	lf ca.50	G
25 Rietorchis	x	r	o	f 70	lf>100	lf>50	lf ca 57	G
27 Veldlathyrus	x		r	s	lf		o	WA
28 Vierzadige wikke	x	lf	o	s		r		V
Ongewenste aandachtsoorten								
30 Braam			r	r	r			
32 Heermoes		lf	o	o	o	lc	x	?
33 Klimop				s	s		x	WA
34 Pitrus		o	x	o		s	x	?
35 Rode kornoelje		o	lf	o	o	la	lf	A
totaal aantal waargenomen soorten	70	35	63	57	64	55	56	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

Samenvatting

De vegetatie is vrij stabiel. Riet is halverwege de legakker en aan het eind erg dominant.

Gebied 8

De gebieden 8.1 en 8.2 waren voor de inventarisatie nog niet gemaaid. Gebied 8.4 was al enkele weken voor de inventarisatie gemaaid, zie afbeelding 7.

Tabel 11 Aandachtsoorten De Tol gebied 8.1								
Gewenste aandachtsoorten	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	trend
4 Brede wespenorchis				s				
9 Margriet	x	o	o	r	lf	o	o	G
13 Grote ratelaar	x	la	a	lc	a	a	ld	T
15 Heelblaadjes						lf	o	A
17 Holpijp	x	la		o		r		V
18 Jakobskruid	x		o	o	lf	o	r	G
20 Kamgras		lf	x	lf	f	a	o	A
22 Moerasspirea				r	s	o	o	G
24 Moesdistel	x							
25 Rietorchis	x	o	s	o 14	lf>40	lf>40	f	G
26 Ruige leeuwentand	x				s	r 5	r	G
27 Veldlathyrus	x	o	r	r	s	r	lf	T
28 Vierzadige wikke	x	lf	o	o	s		r	WA
Ongewenste aandachtsoorten								
30 Braam				s	s			
31 Dwergmispel					o			
32 Heermoes					lf	lf	la	T
33 Klimop			a				x	WA
34 Pitrus	x	lf	lf	lf	lf	r	o	G
35 Rode kornoelje	x	o	la	o	lf	lf	x	?
Totaal aantal waargenomen soorten	65	37	49	54	67	59	53	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

Gebied 8.4

Afbeelding 7 De Tol gebied 8.4 De strook langs het water was nog niet gemaaid.

De Tol gebied 8.4

Kaart 12 De Tol gebied 8.4. Groeiplaatsen van een aantal aandachtsoorten.

Gebied 8.4 was enkele weken er voor al gedeeltelijk gemaaid, zie afbeelding 7. Op het gemaaide deel waren sommige planten al weer uitgelopen, andere soorten niet. Heel 8.4 is geïnventariseerd. In 2025 zijn negen gewenste aandachtsoorten gevonden, evenveel als in 2023.

De abundantie van vijf gewenste aandachtsoorten is min of meer gelijk gebleven. Van drie gewenste aandachtsoorten is deze afgenomen.

Het totaal aantal soorten is vrijwel gelijk aan die in 2023.

Samenvatting

De vegetatie is vrij stabiel.

Tabel 13 Aandachtsoorten De Tol gebied 8.4								
Gewenste aandachtsoorten		2013	2015	2017	2021	2023	2025	trend
4	Gewone dotterbloem	x	o	r	o	r	r	G
9	Margriet	x						
10	Goudhaver		lf	o		lf	lf	G
13	Grote ratelaar	x	lf		la	la	lf	A
17	Holpijp	x						
18	Jakobskruiskruid	x						
19	Kale jonker					r		V
20	Kamgras		la	lf	x	la	lf	A
24	Moesdistel	x	la	la	lf 100	la	la	G
22	Moerasspirea			r			s	WA
25	Rietorchis	x	lf	o	lf 60	lf>50	lf 33	A
26	Ruige leeuwentand	x	lf	lc	lf	r	r 6	G
27	Veldlathyrus	x	lf	la	r	lf	lf	G
28	Vierzadige wikke	x						
Ongewenste aandachtsoorten								
30	Braam	x						
34	Pitrus	x	lf	x		o	r	G
35	Rode kornoelje	x						
Totaal aantal waargenomen soorten		65	44	36	41	52	54	
G=gelijk gebleven T= toegenomen A=afgenomen V=verdwenen WA=weer aanwezig N=nieuw								

Algemene opmerkingen

Het aantal waargenomen exemplaren van de Grote keverorchis, de Rietorchis en de Moeraswespenorchis is kleiner dan in 2023. Dit komt waarschijnlijk omdat deze al uitgebloeid waren ten tijde van de inventarisatie.

De gebieden 1, 2, 4, 5, 6 en 8.4 waren een paar weken voor de inventarisatie al (gedeeltelijk) gemaaid. Daardoor kunnen de resultaten niet helemaal vergeleken worden met voorgaande jaren.

Bij gebied 7.1 valt op dat de abundantie bij veel gewenste aandachtsoorten is afgenomen, terwijl de legakker ernaast, 7.2, weinig verandering laat zien. Oorzaak van dit verschil is onbekend. De ontwikkeling van de vegetatie was dit jaar sneller dan andere jaren door het natte voorjaar en de warmte daarna. Volgende keer kan de inventarisatie beter ca. twee weken vroeger plaatsvinden.

De vegetatie is in alle gebieden vrij stabiel.

Het beheer gericht op het intoom houden van de ongewenste aandachtsoorten zoals Braam, Dwergmispel, Heermoes, Klimop, Rode kornoelje, Hartvormige els en hier en daar Riet blijft nodig vooral in de gebieden 5 en 6. Voortzetting van het gerichte beheer heeft een positief effect.

Waarnemers 20213-2025

De volgende leden van de plantenwerkgroep hebben aan de inventarisaties meegewerkt: Frans Coolen, Frans Kok, Jonathan Filius, Ryoko Appelboom, Arjan Alkema, Brigitte Holl, Caroline Meyer, Corrie Buschman, Dicky Mooiweer, Ernst Lippe, Frans Coolen, Gitty Korsuize, Harry Straathof, Hermien van Slogteren, Jonathan Filius, Jouke van der Kamp, Lia Oosterwaal, Marcel Hospers, Paul Raadschelders, Renee Lommen, Renske Roest, Richard Janzen, Saskia Bantjes, Wessel Meijer, Nine Ebben, Saskia Bantjes, Grietje Vlasma.